

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест:

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 2

Рівне, 2020

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії:

Немеш Олена Миколаївна – доктор психологічних наук, доцент, професор, в.о. ректора Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олексій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т.І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ: збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти. Випуск 2. Рівне: РДГУ, 2020. 140 с.

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол №11 від 26 листопада 2020 р.)*

переконань оточуючих, проте він у більшості випадках буде хибним та в подальшому не приносить жодного задоволення.

Список використаної літератури:

1. Кучеренко Є. В. Розвиток професійного самовизначення майбутніх психологів: дис. ...канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 252 с.
2. Ригель О. Особливості професійного вибору сучасних старшокласників *Молодь і ринок*. 2015. № 5. С. 124–128.
3. Ляска, О. П. Психологічний аспект проблеми професійного самовизначення особистості *Проблеми сучас. психології*: зб. наук. пр. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. І. Огієнка, Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. Кам'янець-Подільський, 2008. Вип. 1. С. 117–125.
4. Ткаченко Н. О. Вивчення факторів, що впливають на вибір професії провізора // *Актуал. питання фармац. та мед. науки та практики*. 2014. № 1. С. 83-86.

УДК 316.61

ВПЛИВ МАНІПУЛЯТИВНИХ ДІЙ НА МІЖОСОБИСТІСНЕ СПІЛКУВАННЯ

Гузей А., здобувач ОС «бакалавр» спеціальності 053 «Психологія» 3 курс, РДГУ

Науковий керівник: канд. психол. наук, доцент Назарець Л.М.

Постановка проблеми. Маніпуляція як засіб психологічного впливу стала звичною, повсякденною частиною нашого життя. Близькі та друзі, підлеглі та керівники – всі практикують маніпуляції у міжособистісному спілкуванні. Іноді це робиться свідомо, іноді – ні. Але мета завжди одна – отримати бажане. Проте важливо знати, де закінчується межа дозволеного, а де є ризик перетворення на жертву і чим може загрозувати маніпуляція.

Тема маніпуляції свідомістю сьогодні активно обговорюється, дедалі частіше стає предметом наукових досліджень та дискусій. Зокрема даній проблемі приділяли увагу такі вчені, як Е. Берн [1], Є. Доценко [2], О. Михайлюк [3], Л. Орбан-Лембрик[4], Е. Шостром[5], і т. д. Дослідження проблематики маніпулятивних дій в міжособистісному спілкуванні і розгляд її з наукової точки зору нараховує лише кілька десятків років. Тому, дане питання на нашу думку потребує подальшого вивчення.

Мета статті. Дослідити вплив маніпулятивних дій на міжособистісне спілкування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під маніпуляцією у широкому розумінні мають на увазі універсальний спосіб досягнення власних цілей в процесі взаємодії особистостей. Існують різні точки зору щодо допустимості маніпуляції в міжособистісному спілкуванні, однак у вузькому сенсі дане поняття набуває негативно-оцінного характеру, що пов'язане із ставленням до іншої людини як до засобу досягнення власних цілей [4].

Психологічна маніпуляція – різновид соціального впливу, який використовується для прихованого впровадження в психіку жертви цілей, бажань, намірів, відносин або установок маніпулятора, які не збігаються з актуально існуючими потребами жертви. Це приховане управління людьми та їх поведінкою. В основі усіх видів маніпуляції є саме прихований вплив, факт якого має залишитися непоміченим об'єктом маніпуляції [1].

Маніпулятор намагається вплинути так, щоб цього не помітив суб'єкт. Важливою передумовою виникнення маніпулятивного впливу є наявність причин (особливостей психіки тощо), відповідно до яких люди потрапляють під вплив. До них відносяться наступні: сугестивність, низька самооцінка, сором'язливість, тривожність; таланти і здібності маніпулятора; компліменти і винагорода; звертання до чоловічої і жіночої гідності; залякування і шантаж; досягнення справедливості; доброта і жалість; почуття провини; порушення самолюбства; страх самотності у важкий період [3].

Е. Шостром, у своїх працях відзначав, що кожному з нас притаманні певні риси маніпуляторів. Вони у різні моменти життя керують нами. Автор визначає такі маніпулятивні типи:

Диктатор – демонструє владу і силу. Щоб управляти своїми жертвами, він пригнічує їх, карає тощо.

Ганчірка – зазвичай виступає в ролі жертви Диктатора і є його прямою протилежністю.

Калькулятор – прагне будь-що прорахувати і проконтролювати все і всіх. Він одурює, заплутує, прагне перехитрити і перевірити інших.

Прилипало – повна протилежність Калькулятора. Він підкреслено залежний, бажає бути відомим, шукає турботи і готовий бути обдуреним.

Хуліган – демонструє агресивність, жорсткість і недобррозичливість. Він маніпулює оточуючими за допомогою погроз.

Славний хлопець – демонструє щирість, дбайливість, уважність.

Суддя – підкреслено критичний і скептичний. Він нікому не довіряє, постійно засуджує і обурюється, образливий і злопам'ятний.

Захисник – протилежність Судді. Демонструє свою підтримку і поблажливість до помилок. Він псує тих, хто його оточує, потураючи їм понад міру. Замість того, щоб зайнятися своїми справами, він вважає за краще піклуватися про інших [5].

У дослідженнях виділено чотири типи маніпулятивних схем (маніпулятивну схему можна визначити як поведінковий або ігровий стереотип, загальний план досягнення мети):

Активний маніпулятор – намагається керувати іншими за допомогою активних методів. Він не демонструє свою слабкість у стосунках, а грає роль людини повної сил.

Пасивний маніпулятор – являє собою протилежність активному. Цей тип людини вирішує, що оскільки він не може контролювати життя, то відмовиться від зусиль і дозволить розпоряджатися собою активному маніпуляторіві.

Маніпулятор – ставиться до життя як до стану, що потребує постійної пильності, змагання, оскільки тут можна виграти або програти. Ця людина є середньою між активним і пасивним.

Байдужий маніпулятор – намагається відійти від контактів. Однак насправді його поведінка пов'язана з можливістю обіграти партнера [5].

Висновки. Таким чином, маніпуляція посідає особливе місце серед соціально-психологічних механізмів впливу (як засіб досягнення мети) і є невід'ємною частиною життя сучасного суспільства. Зважаючи на все вище викладене, можна зробити висновок, що прийоми впливу спрямовані на отримання власної вигоди шляхом маніпулювання іншою особою, намагання використати ситуацію в особистих цілях.

Список використаної літератури

1. Берн Э. Игры, в которые играют люди: Психология человеческих взаимоотношений; Люди, которые играют в игры: Психология человеческой судьбы. Москва : ФАИР-ПРЕСС, 2000. 480 с.
2. Доценко Е. Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита. Санкт-Петербург : Речь, 2003. 304 с.
3. Михайлюк Е. Б. Психология влияния. Психологический практикум. Ростов-на-Дону: Феникс, 2003. 160 с.
4. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підручник : у 2 кн. Кн. 1 : Соціальна психологія особистості і спілкування. Київ : Либідь, 2004. 576 с.
5. Шостром Э. Человек-манипулятор. Внутреннее путешествие от манипуляции к актуализации. Москва : Апрель-Пресс ; изд-во Института психотерапии, 2004. 192 с.

З М І С Т

Алексюк М. Молодіжний сленг – соціально-психологічна проблема чи спосіб самовираження сучасної молоді.....	3
Апостол М. Ставлення людини до процесу старіння.....	5
Бабич Л. Вікові особливості морального розвитку особистості у молодшому шкільному віці	7
Будько Н. Представлення родителів о вихованні дошкільників.....	9
Бурдина О. Проявление прокрастинации у студенческой молодежи.....	11
Вейна К. Загальний недорозвиток мовлення як психолого-педагогічна проблема.....	13
Войчук Т. Зміст корекційної роботи логопеда з дітьми з ринолалією.....	14
Ганусевич В. Проблемы влияния электронных сми на личность человека.....	16
Гордійчук Т. Соціальні мережі як детермінанта особистісного розвитку підлітків.....	17
Гордійчук І. Профілактика відхилень у поведінці молодших школярів у позаурочний час...	19
Грабовська С. До проблеми виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку.....	20
Гребеневич О. Формування в першокласників навичок читання й письма в умовах компетентнісної освіти.....	22
Гребіневич М. Роль ціннісних орієнтацій у формуванні професійного самовизначення у старших школярів.....	24
Гузей А. Вплив маніпулятивних дій на міжособистісне спілкування.....	26
Гузей А. Психологічний булінг в шкільному колективі: критерії та напрями прояву та напрями профілактики.....	28
Даниленко С. Генезис и трансформация змеиноного образа в белорусско-литовской мифологии.....	30
Демчук Д. Формування навичок безпечної поведінки дошкільників як теоретична проблема.....	32
Дем'янюк В. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності психолога.....	33
Дмитришина А. Особливість впливу стосунків з батьками на формування самооцінки дитини молодшого шкільного віку.....	35
Дрогомирецька О. Формування адаптивних здібностей молодших школярів з мовленнєвими порушеннями.....	37
Заговора Л. Мотивація як один з основних факторів у вивченні іноземної мови.....	38
Заговора Л. Вплив мотивації на ставлення підлітків до вивчення іноземної мови.....	40
Єфімова М. Розробка системи психологічних заходів щодо профілактики агресивної поведінки підлітків.....	41
Іслямова А. Розвиток слухової уваги і пам'яті у дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.....	44
Кардаш Є. Особливості практичної роботи, спрямованої на розвиток мовленнєвої здатності дитини з РСА.....	45
Касянчук М. Вплив булінгу на формування Я-концепції підлітків.....	47
Качуровська Д. Рівні особистісної готовності до професійної діяльності майбутніх психологів.....	49
Киричик Е. Проявление эмоций у девочек и мальчиков подросткового возраста.....	52
Климчук І. Причини емоційного вигорання під час пандемії у студентів.....	55
Кобець Д. Теоретичний аналіз проблеми мотивації молодших школярів.....	56
Ковальчук І. Теоретичні основи розвитку пізнавальної діяльності дітей шостого року життя із загальним недорозвитком мовлення.....	57
Ковальчук М. Казка та її роль у вихованні дитини.....	58
Козенюк М. Готовність до вибору професії як специфічне психологічне утворення особистості старшокласника.....	61
Командік О. Психологічні детермінанти розвитку лідерських якостей у молодших школярів.....	63
Конончук А. Особливості девіантної поведінки підлітків.....	65

Конончук К. Реалізація педагогічних умов формування навичок навчальної діяльності у дітей старшого дошкільного віку в ЗДО.....	66
Копель Ю. Діагносіка інтелектуального потенціалу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсних центрах.....	69
Корольова О. До проблеми впровадження проектної технології в роботу закладу дошкільної освіти.....	70
Костінська М. Гендерні особливості мотивації до лідерства у студенської молоді.....	71
Кравчук У. Психолого-педагогічні основи розвитку уваги дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.....	74
Крушельницька Н. Особливості взаємодії малокомплектного ЗДО з сім'єю в умовах протиепідемічного карантину.....	76
Лабатій М. Використання дидактичних ігор і вправ з елементами розв'язання винахідницьких задач у процесі образотворчої діяльності дошкільників.....	78
Левчук М. Вплив структури сімейних відносин на взаємини старших дошкільників з ровесниками.....	81
Мельник Н. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних ігор.....	82
Мельник Ю. Дидактичні комп'ютерні ігри як засіб розвитку старших дошкільників: використання в практиці закладу дошкільної освіти.....	84
Мельничук Ю. Гендерне виховання як завдання дошкільної освіти.....	87
Менік Н. Дослідження питання виникнення тривожності у дітей старшого дошкільного віку.....	89
Микитюк В. теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення старшокласників..	90
Миронець Л. Виховання гуманних почуттів у дітей.....	92
Михайлова Т. Психологічні особливості поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях.....	95
Михалюк М. Конвергенція сімейної та професійної мотивації у працюючої жінки.....	97
Мовчко О. Вплив пандемічної реальності на виникнення депресії в юнацькому віці.....	101
Одейчук І. Дослідження соціально-психологічних закономірностей формування стресостійкості у студентської молоді.....	103
Осадча І. Стиль батьківського виховання як детермінанта виникнення страхів у дошкільників з особливими освітніми потребами.....	104
Павлова Р. Вплив інтернету на психіку підлітка.....	107
Паршина Я. Побудова міжособистісних взаємин як завдання розвитку у період дорослості.....	108
Рабович І. Прояви девіантної поведінки у підлітковому віці та їх корекція.....	110
Романович І. Технології попередження суїцидальних тенденцій серед старших школярів.....	112
Серко в. Виховні можливості народних прислів'їв як засобів формування моральних норм поведінки дитини.....	114
Синяк О. Художні тексти в пізнавальному розвитку дошкільника.....	117
Сосонюк О. Психологічний аналіз фрустрації та її особливостей.....	119
Тищук К. Розвиток комунікабельності молодших школярів в умовах інклюзивного навчання.....	121
Урус К. Роль пізнавальної активності у становленні особистості молодшого школяра.....	123
Федорук І. Психологічні детермінанти формування самооцінки у підлітковому віці.....	125
Хомич М. Використання інтерактивних методів на уроках з технологічної освітньої галузі у початкових класах.....	127
Черуха А. Психологічні складові захисту від маніпуляцій.....	129
Шальнова О. Психологічний аналіз ставлення до цивільного шлюбу на етапі ранньої зрілості.....	130
Шепельчук і. Проблема адаптації першокласників до навчальної діяльності.....	135